

Кароткая ў вас памяць, таварышы шэфы!

Надвечоркам каля адчыненых дзвярэй бібліятэкі стаіць малады хлопчына ў чорнай сяміпалубцы з кніжкай пад пахай. Бялыя віхор оты ватары мокры. Відань, хлопце пасля работы толькі што памыўся і цяпер сустракае наведвальніка бібліятэкі запытанні:

— Што ў вас, якія кнігі мяняеце?
— Ён паказаў нам з націскам пераплёт «Глыбокую плынь» І. Шамякіна і мусіць, каб зацікавіць нас ёю і выведзе, якія ў нас кніжкі, з захваленнем сказаў:

— Цікавы раман. Гэта пра тое, як мы білі немцаў на Падзесьці, калі я партызаніў, — потым, кінуты пазіра на кніжкі, што былі ў нас, дадаў: — Кажуць ёсць яшчэ напісанае пра наш завод, от, хочацца яе прачытаць, але ўжо каторы раз тут стаю, а гэтай кнігі ніяк не падлінуць і кніжкі няма дзе.

Мы зайшлі ў бібліятэку Мінскага аўтамабільнага завода. На сталіцы для выбару ляжалі два-тры дзясяткі кніжак, а ўсе, што на паліцах — можна асінуць поглядом. У бібліятэцы разам з часопісамі і брашурамі налічвалася да 10 тысяч экзэмпляраў. Гэта на 1900 чытачоў, якія наведваюць бібліятэку. Але трэба сказаць, што і такі маленкі кніжны фонд як след не выкарыстоўваецца. На бакавой паліцы стаіць на некалькіх экзэмпляраў кніг з «Кастрычніцкай серыі» Я. Купалы, Я. Коласа, П. Броўкі, А. Куляшова.

— Што, не чытаеце іх?
— Чытаюць, вельмі многія чытаюць, — кажа нам бібліятэкар.

— Чаму-ж не паказваеце чытачам?
Бібліятэкар сарамліва разводзіць рукамі. Гэта гэта мы можам растлумачыць. Ясна, што ў бібліятэцы сядзіць чалавек, які павінен адносіцца да запытаваных чытачоў. З усіх рэспубліканскіх выданняў бібліятэка вышывае «Звязду» і «Сталінскую моладзь».

Рабочая моладзь вельмі цікавіцца мастацкай літаратурай. Комсамольская арганізацыя завода разам з абласной бібліятэкай імя Пушкіна ў гэтым годзе наладзіла канферэнцыю чытачоў па кнігах «Шчасце» П. Паўленкі і па «Аповесці аб сараўдзінным чалавек» Б. Палінова. Направадзі Другога з'езда пісьменнікаў Беларусі была праведзена канферэнцыя чытачоў па кнізе «Цёплае дыханне» М. Паслядовіча, у якой прыняў удзел сам аўтар. Чытачы скардзіцца, што ў бібліятэцы нельга атрымаць навінкі мастацкай літаратуры, а калі яны і бываюць, дык у вельмі абмежаванай колькасці. Кнігу аб людзях аўтазавода жадаюць прачытаць многія, але, на жаль, у бібліятэцы ёсць толькі два экзэмпляры. Вельмі мала ў бібліятэцы кніг, адзначаных Сталінскімі прэміямі.

Сур'ёзнага папругу ў наўважлівых адносінна да культурынага жыцця аўтазавода заслугуюваць театр оперы і балета, театр імя Янкі Купалы, філармонія, Рэспубліканскі і абласны Дамы народнай творчасці, якія абавязалі аб сваім шэфстве над аўтазаводскай мастацкай самадзейнасцю. Прадстаўнікі гэтых арганізацый маглі неаднаразова ўпоўніцца на гарадскіх праглядах мастацкай самадзейнасці і на выставленнях гуртоў аўтазавода ў нізкім узроўні мастацкай якасці і слабай арганізацыі гэтых гуртоў. У такім вялікім калектыве, як аўтазавод, ёсць шмат здольных людзей, такіх, як тэхнолаг папа Людміла Галаван, слесар папа Віктар Абалонкін, наміроўшчыца

папа Зоя Якушкіна, наладчык ігра Міхаіл Дрыер, урач дзіцячэй паліклінікі Галіна Філатова і інш. Аб іх творчых здольнасцях сведчаць сям'які «Малодшая сястра» па п'есе Назарава, «На варце біспекі» па п'есе І. Лукоўскага. Гэтыя сям'які ў пастаноўцы В. Фельдмана, які працуе штатным кіраўніком драмгуртка, былі прыхільна сустраты аўтазаводцамі. Аднак, мастацкі кіраўнік В. Фельдман да сваёй работы ставіцца не зусім сур'ёзна. Тры месяцы працягваўся «арганізацыйны» перыяд гуртка, бо яго ўдзельнікі кіраўнік не здолеў зацікавіць творчай працай. Паказавшы той факт, што духавы аркестр, якім кіруе рабочы электрамаляр А. Наскоў, працуе даволі паспяхова і налічвае 32 чалавекі — больш як ва ўсіх іншых гуртках.

Драмгурткі буйнейшага прадпрыемства нашай сталіцы неабходна дапамага сінкрызаванымі тэатральнымі работнікаў. Гурток да гэтага часу яшчэ не паставіў піводнага драматургічнага твора, з'яўляюцца з жыццём нашай рэспублікі. Тэатр імя Я. Купалы мае вялікі вопыт у працы над беларускай драматургіяй і мог-бы шмат дапамагчы маладому калектыву. Аднак, у тэатры зладому калектыву. Аднак, у тэатры зладому калектыву. Аднак, у тэатры зладому калектыву.

На аўтазаводзе ёсць танцавальны і харавы гурток. Там можна стварыць з дапамогай артыстаў тэатра оперы і балета лепшыя ў рэспубліцы харавыя і танцавальныя калектывы, якія папулярнавалі-б сярод рабочай моладзі народныя песні і танцы, песні савецкіх кампазітараў. Поклы што гэтыя гурткі існуюць толькі фармальна. Яны не маюць свайго творчага аблічча.

Нельга сказаць, каб у заводскай моладзі не было ініцыятывы. Ідучы на сустрэчу жаданням таварышоў, якія цікавіцца выяўленым мастацтвам, праўдзіннае клубавіччэ вынікнула з дапамогай Рэспубліканскі Дом народнай творчасці. Але там абмежаваліся толькі аб'явітамі. Відэма, што Дом народнай творчасці — гэта метадычная арганізацыя, але ніхто не дзімае з яго абавязкаў і арганізацыйна дапамагаць клубам у стварэнні гуртоў. Нарэшце, можна было-б паставіць пытанне ў Саюзе савецкіх мастакоў аб вылучэнні кіраўніцка для такога гуртка.

Слабая клубная работа адштурхвае моладзь ад актыўнага ўдзелу ў мастацкай самадзейнасці. Калі мы пыталіся ў комсамольцаў і моладзі, чаму яны не ходзяць у клуб, нам адказвалі, што нельга туды ходзіць. І сапраўды, што пойдзе ў клуб, які не абсталяваны, няўтульны і не мае пакояў для гуртоўнай работы. Клубную работу ўзнаважыць людзі, якія безадказна адносяцца да сваіх абавязкаў. Мы былі сведкамі такога факта, калі намеснік загадчыка клуба тава Дзянісёў, у той час, як збіраўся харавы гурток на заняткі, замкнуў пафку, дзе ляжалі баян, і ёсць невядома куды з клуба. Больш двух гадзін чакалі яго гуртоўцы і развіталіся. Сам загадчык клуба тава Александровіч не падрыхтаваны для клубнай работы. Напрыклад, ён нам доўга даказаў, што рабочым не абавязкова чытаць перыядычныя выданні, якія выходзяць у рэспубліцы. Пасля таіх довадаў нам зрабілася ясна, чаму ў клубнай бібліятэцы такі абмежаваны выбар рэспубліканскіх газет і часопісаў.

Вязадзе, якое існуе ў клубнай рабоце на аўтазаводзе, да некалькіх ступені характэрна і для іншых рабочых клубаў. Гэта павіна сур'ёзна заапакоіць аддзел культуры Рэспубліканскага Савета профсаюзаў.

Справа ідэйна-паітычнага выхавання рабочай моладзі павіна стаць у цэнтры работы комсамольскіх і культурнаасветных устаноў Мінска.

Добрае пачынанне зрабіла партыйная арганізацыя і рабочы камітэт аўтазавода, наладзіўшы рад лекцый па вытворчых пытаннях. Комсамольская арганізацыя працаваў комсамольскія пятніцы, на якіх рабочыя моладзь праслухала ўжо шмат лекцый на тэму «Родны край». Але гэтага маля. Лектары Таварыства па распаўсюджанню паітычных і навуковых ведаў у першую чаргу павіны працягваць маладым рабочым некалькі лекцый аб рэвалюцыйных традыцыях рускага рабочага класа і працоўным антызаізме рабочых у галі сталінскіх лідэраў, у час Вяльшай Айчынай вайны і ў гады пасляваеннага аднаўлення народнай гаспадаркі.

Партыя і ўрад стварылі ўсе матэрыяльны ўмовы для паспяховай вытворчай працы. На аўтазаводзе ўтульны, светлы і чысты інтэр'ер. Ёсць чыровныя куткі. Вельмі цікава тое, што ў кожным інтэрвале маіца выхавальна. На яго ўскладана павышчэй адказны ўчастак выхавальнай працы — фарманаванне светлаглазых маладых рабочых. Ён павінен прызначаць моладзі, якая фактычна пачынае сваё працоўнае жыццё на заводзе, культурныя навінкі, з'яўляе, фарманаванне псіхалагічна маладога рабочага, класіфікацыя аб маральным вобліку новага рабочага сацыялістычнай дзяржавы.

У вобласці неадахоўнаў культурына-масавай работы вынаюць культурныя арганізацыі нашай сталіцы. Моладзь выказвае думку, каб стварыць клубны рэпертуар, прысвечаны аўтазаводу. Яна хоча навуць песні, вершы, убачыць п'есу аб жыцці і працы лепшых людзей аўтамабільнага гіганта. Нашым тэатрам, філармонія і Дому народнай творчасці неабходна ўзяць сапраўднае шэфства над гурткамі рабочай мастацкай самадзейнасці. Мы маем добрыя прыклады, калі ў сваіх час народныя артысты СССР І. Маскоў і В. Барсва заклікалі працаўдзельнікаў мастацтва да шэфства над самадзейнасцю заводскіх калектываў, што дамо плённыя вынікі. Самадзейныя калектывы буйных маскоўскіх заводаў з поспехам шпер выступаюць перад шырокай аўдыторыяй. Трэба звярнуць асаблівую ўвагу на самадзейнае мастацтва, якое шчыльна звязана з народам і таму шырока ўздзейнічае на масы. Нашы буйныя прадпрыемствы пасляваеннай Сталінскай пінгодзі — аўтамабільны, трактарны, веласіпеды і іншыя заводы — краса і годасць беларускага народа. У іх сканцэнтраваны лепшыя творчыя сілы народа. Таму нашы творчыя арганізацыі і культурна-асветныя ўстановы павіны неадкладна-ж змяніць свае адносіны да культурына-выхавальнай работы і паставіцца да яе, як да адказнай дзяржаўнай справы.

Рабочы завод чакаюць, калі-ж, парэшце, работнікі культуры сталіцы па-сапраўдному выкаваюць свае шэфскія абавязкі.

Аляксей РУСЕЦІН, Алякс ЕСАНЮ, спецыяльны нарэспубліцы газет «Літаратура і мастацтва».

Сумна ў нашым клубе

У цэнтры маладога трактарнага горада ўзвышаецца вялікі чатырохпавярховы будынак.

Гэта — клуб.
З гэтай ахвотай ідзе іны раз да гэта будынку, спадзеючыся культурна і весела правесці ў ім свой вольны час. На заводзе-ж столькі моладзі і ў яе аспрэды столькі мастацкіх талентаў!

Але трэба сказаць, што народны дэраванці прымагасячэнага калектыва нашага трактарнага завода яшчэ некранулі скарб. Да яго ніяк чамусці не могуць дайці рукі тых людзей, якім-бы належала даўным-даўно заняцца гэтай пачэснай працай.

На рэспубліканскім агляда мастацкай самадзейнасці ў мінулым годзе калектыву трактарнага завода санду адно з апошніх месц. Можна падумаць, што ў нас мала таленавітай моладзі. Напраўда, яна ёсць, але справа ў тым, што няма каму арганізаваць яе і даць ёй правільны кірунак.

Ёсць у Мінску Рэспубліканскі Дом народнай творчасці. Здавалася-б, што справа часці гэтай установы дапамагчы калектывам нашай мастацкай самадзейнасці выйсці ў перадавыя па рэспубліцы. Але нічога там не ўстрыжылі вынікі рэспубліканскага агляда мастацкай самадзейнасці, нікога і зараз не гурбуе, як сёння расце самадзейнасць нашага завода. А расце яна марудна. Ёсць пры нашым клубе драмгурток, але і да гэтага часу ён нічога не паставіў. У свой час Рускі драматычны тэатр паабяцаў дапамагчы нашаму гуртку, але абяцанне гэтае так і засталася абяцаннем. Колькі нашы гуртоўцы ні абавязкі парогам Дома народнай творчасці, каб там дапамагі надабраць рэпертуар, але нічога істотнага пакуль не атрымаўся.

Намкнулася наша моладзь у харавы і танцавальныя гурткі, ды і там пакуль спяваюць і танцуюць хто што хоча, бо і гэтыя гурткі па-за ўвагай працоўнікаў нашага профсаюза мастацтва, адсутнасць дапамогі якіх адчуваецца надзвычай востра.

І выходзіць так, што мастацкай самадзейнасці на нашым заводзе расце стыхійна, не метааарыравана, таму нашы, надзвычай радкі, вечары з удзелам мастацкай самадзейнасці не вызначаюцца нікавым зместам і мала лага захавляюць. Мы ні ў якім разе не хочам тым самым апраўдаць зніжэнне нашых заводскіх арганізацыйных аддзелаў гэтай справай, але хочацца, каб віну за гэта не менш адчулі і нашы працаўдзельнікі профсаюза мастацтва.

Дарэчы напамінуць і Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Саюзе Міністраў БССР. У Мінск на гэтарой прыязджаюць лепшыя тэатры Масквы і Ленінграда, у Мінску ёсць свае цудоўныя тэатральныя калектывы, ёсць філармонія і эстрада. А каго з іх можна лічыць частым госцем на нашым заводзе? Нікога. Кіраўніцтва па справах мастацтва павіна не ставіць пытанне перад тэатрамі і канцэртнымі арганізацыямі, каб яны ўключылі ў свае планы выходы і на наш завод. Таму такім радкімі гэтымі бываюць у нас акторы опернага, рускага, беларускіх тэатраў, калектывы філармоніі і эстрады.

Дарэчы пачатак зрабіў тэатр оперы і балета, выступіўшы ў нас з дзвума спектаклямі. Спектаклі прайшлі з вялікім поспехам, але стараяцца заліпаць у заўтрашні дзень, расказаць аб новым, нябачаным росквіце нашай народнай гаспадаркі.

Лепшымі з'яўляюцца нарысы «Мінскі трактарны» В. Лютаява, «Звенявая Тамара Шкурко і яе сяброўкі» В. Пыжкова і І. Новікава, «Шчасце простых людзей» І. Награбніка (№ 4 альманаха). Астатнія нарысы назоваць мастацкімі можна толькі ўмоўна.

Нарыс патрабуе высокага мастацкага майстэрства, якога пакуль яшчэ нехапае многім аўтарам альманаха, якіх за фактамі і літэрамі, нават удала і добрасуладна сабраўшы, не бачаць чалавекі, які сфраў. Таму іх творы падобны на пашыраныя інфармацыя, на звычайныя газетныя допісы аб будучыніце горада, аб рабоце аэравадскага калектыва. Радкавыя альманаха, усяляк падтрымліваючы патрэбную і каштоўную работу маладых нарысцстаў, павіна ў той-жа час упартэ амагацца за якасць нарысаў, вучыць моладзь мастацкаму майстэрству.

Ія на галюўні неадоху ў рабоце рэдакцыі альманаха «Савецкая Отчызна» і ў рабоце ўсёй рускай секцыі пісьменнікаў, трэба ўказаць на тое, што рускія пісьменнікі БССР слаба звязаны з жыццём беларускага народа, мала ўваімаюць актуальныя для нашай рэспублікі праблем.

У апошні час наша літаратура ўзбагалілася радам твораў, прысвечаных барацьбе савецкага народа за мір і дэмакратыю, супраць падзільшчыцкай новай вайны. У альманаху-ж рускай секцыі гэтай сур'ёзнай, важнайша тэма не знайшла свайго адлюстравання. У гэтым — другі буйны неадох альманаха і секцыі рускіх пісьменнікаў БССР.

Бародаць па высокую ідэйную і мастацкую якасць твораў, уважлівы абар лепшага, што створана рускімі пісьменнікамі рэспублікі, настаянная творчая работа з маладымі аўтарамі — аснова далейшых поспехаў альманаха.

Нашы гледачы дастойна атанілі і музыку і ўражак. Але на гэтым наша заапакоіцца з тэатрам і спячынасы. Драматычна-ж тэатры і таго менш выступілі ў нас. А з Мінска да нашага завода — рукой падаць.

Дык у чым-жа справа, таварышы? Трэба сказаць, што адчуваецца ў нас неабходнасць і ў дапамозе з боку нашых пісьменнікаў. На трактарным заводзе і Белтрактарбудзе ёсць лямала тых, хто цікавіцца літаратурнай творчасцю. Яны пішучы вершы, апаваднанні і нават буйныя творы. У нашым рабочым аспрэды вышлі дзся пачынаючых паэты. Мы ведаем імяны Фрадова, Красоўскага, Вацарнікава, Сосава, Баракіна і іншых, што пішучы, а некаторыя з іх друкуюцца ў заводскай газеце.

А ці ведаюць аб іх у Саюзе пісьменнікаў? Паўна не. А гэтыя таварышы адчуваюць патрэбу ў дапамозе і кансультацыі вопытных пісьменнікаў. Чаму-б Саюзу пісьменнікаў не прысылаць час-ад-часу асобных паэтаў, працаўкаў для чыткі і абмеркавання твораў нашых пачынаючых аўтараў?

Ці трэба даказваць, што гэта прынесла-б немалу карысць маладым аўтарам? Асобна трэба спыніцца на працы бібліятэкі МТЗ і Трактарбуды. Гэта праца не задавальняе піводнага нашага рабочага. Трэба адкрыта сказаць, што і тая і другая бібліятэка (загадчыкі тт. Смарціцкіна і Баўцкіна) не ўмеюць прапагандаваць патрэбную чытачам кнігу. Мы не бачым у бібліятэках рэкамендацыйных спісаў новых кніг, мы часта не бачым і саміх кніг, асабліва твораў лаўрэатаў Сталінскіх прэмій. Работнікі бібліятэкі не класіфікуюць аб папуўненні фонда бібліятэкі, а асобныя кіраўнікі, як напрыклад старшыня будаўнічага камітэта Трактарбуды тава. Ефрэмаў ні выдаюць сродкаў на набыццё літаратуры. Характэрны той факт, што ні ў адной бібліятэцы няма аповесці А. Кулакоўскага «Гартванне», прысвечанай трактарнаму заводу, нягледзячы на тое, што гэты аповесць даўно выйшла асобнай кніжкай, і яе з вялікай цікавасцю працягваюць нашы чытачы. Бібліятэка з поспехам магла-б правесці канферэнцыю чытачоў па гэтай аповесці.

Нічога дзіўнага няма, што ў бібліятэках гадае квантытэт чытачоў. Асабліва рэзкі спад чытачоў нагляднаецца ў бібліятэцы Трактарбуды. Ні будаўнічы камітэт, ні кіраўніцтва клуба (заг. т. Касаткін) не турбуюцца аб паліпшэнні ўмоў працы бібліятэкі, якая змяшчаецца ў маленкім сырым пакойчыку, зусім не прысвечаным для кніг. Кнігі псуваюцца, фонд даўно ўжо не панаўняецца, а тым кнігі, што ёсць, даўно перачытаны і зачытаны. Такую неахайнасць і надбайнасць людзей, якіх адказваюць за работу бібліятэкі, далей нельга прыняць. Рабочы хоча чытаць лепшыя творы савецкай літаратуры, і ён мае поўнае права патрабаваць іх у сваіх бібліятэках.

Хочацца спадзявацца, што ўвесь гэты рахунак на культурынага зааправаднанні рабочых трактарнага завода і Трактарбуды будзе і павінен быць аплочаны поўнасьцю!

Рабочы-стаканаўцы трактарнага завода і Белтрактарбуды: М. АНТОНІН, Д. ЖАРОУСКІ, Л. УДАВЕНКА, В. ДАМАРАЦКІ, Ю. ГРАНСКІ, Н. КРАСОУСКІ.

Ушанаванне памяці Шандора Пятэфі

31 ліпеня споўнілася сто год з дня смерці вялікага венгерскага паэта-рэвалюцыянера Шандора Пятэфі.

Разам з свабодалюбным народам новай дэмакратычнай Венгрыі памяць Шандора Пятэфі, саратніка Кошута, вялікага пераніра свабоды, аднаго з праўдзінна рэвалюцыйна 1948 года, была шырока ўшанаваная народам Савецкай краіны. Дзяржаўныя выдвецтвы вялікім тыражамі апусцілі яго кнігі ў перакладах на рускую, украінскую і грузіскую мовы. У Кіеве ў выдвецтве «Савецкая школа» вышлі зборнік выбараных твораў паэта на венгерскай мове, музычныя выдвецтвы ў Маскве надрукавала зборнік песень на словы Шандора Пятэфі.

30 ліпеня Праўдзінна Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР разам з Усеаюнаў таварыствам культурнага сувязі з заграпаўнай наладзіла ўрачысты вечар, прысвечаны памці паэта. З дакладам аб яго жыцці і дзейнасці выступіў намеснік Генеральнага сакратара ССР СССР Нікалай Ціханав.

Шырока адзначалася дата смерці Шандора Пятэфі на яго радзіме. Вышучаны новыя зборнікі твораў паэта агульным тыражам у 200 тысяч экзэмпляраў.

Ва ўрачыстастьях у Будапешце прылялі ўдзел імяцікі дэлегацыі замежных краін: дэлегацыі Савецкага Саюза ў складзе паэтаў Сяпана Шчыпацова, Георгія Леандзе і Андрэя Малышкі, Чэхаславакіі, Польшчы, Румыніі, Балгарыі, Францыі, Італіі, Чылі, Аўстраліі, Галандыі.

30 ліпеня ў сталіцы Венгрыі адбылося ўрачыстае пасажжанне з удзелам членаў урада, прадастаўнікоў грамадскіх і навуковых арганізацый, замежных гасцей, а таксама глаў і супрацоўнікаў рады дыпламатычных місій, акрэдытаваных у Будапешце. У вечары прышлі ўдзел Часовыя павераны ў справах СССР М. В. Смірнов.

З дакладам аб жыцці і творчасці Шандора Пятэфі выступіў адказны рэдактар газеты «Сабад неі» Мартон Харват.

З вялікім удзімам гаварыў дакладчык аб дзейснасці мары Шандора Пятэфі, які хапелу бачыць свой народ свабодным і незалежным, які змагаўся за яго будучыню, аб вялікім ішчасці вянерскага народа ісі за краінай перамоўнага сацыялізма — Савецкім Саюзам. Упамінанне імя вялікага Сталіна выклікае бурны, доўга не змаўкальны апладзісменты. Усе прысутны ўстаюць і абвешваюць здравіцу ў чэсь І. В. Сталіна.

Цёпла было сустрачае выступленне паэта Сяпана Шчыпацова. Яго наведанне не аб выданні імяцікіх зборнікаў вялікага паэта-рэвалюцыянера на мовах народаў Савецкай краіны выклікае бурны апладзісменты.

Урачысты вечары, прысвечаныя памці паэта, адбыліся таксама на буйнейшых прадпрыемствах сталіцы, ва ўсіх гарадах і многіх сёлах Венгрыі.

У наядзело, 31 ліпеня, на беразе Дуная, ля помніка Шандора Пятэфі, адбыўся вялікі мітынг. На помнік паэта было ўскладзена звыш ста вяноў, у тым ліку ад дэлегацыі пісьменнікаў Савецкага Саюза.

Сустрэча пісьменнікаў з піонерамі і школьнікамі рэспублікі

Гэтымі днямі Мінскі Палац піюераў правёў «Дзень выскавай школы». Прысутнічала звыш 500 піюераў і школьнікаў рэспублікі.

На сустрэчу з выскавай дзетвай прышлі беларускія пісьменнікі.

М. Калімовіч заапакоіў піюераў школьнікаў з вынікамі работы Другога з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР. М. Лужанін і Э. Агніцэв прачталі свае новыя вершы. Архітэктар Я. Маршак расказаў дзіцям, якой будзе новая архітэктурна калгасная вёскі.

Дом творчасці пісьменнікаў

Паблізу Мінска, у прыгожай, малюўнай мясцовасці — Каралішчычы, у сапновым лесе адрыўся надуўна дом творчасці і адпачынку пісьменнікаў Беларусі.

Дом адпачынку мае добра абсталяваны накой для творчай працы.

За сёлетні сэзон тут правядуць свой адпачынак многія пісьменнікі. Дом творчасці будзе працаваць і ў зімовы час.

Новыя кнігі

У Дзяржаўным выдвецтве БССР вышлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі:

- В. Вільямс. «Тры гутаркі з нагаснінам» (на рускай і беларускай мовах). Тыраж абодвух выданняў 20 тысяч экзэмпляраў. Цана 1 руб.
- М. Аўрамчык. «Пярэдні край» — зборнік вершаў. 86 стар. Тыраж 4 тысячы экзэмпляраў. Цана 2 рублі.
- І. Гравоміч. «Агни півгодні» — зборнік нарысаў. 73 стар. Тыраж 10.000 экзэмпляраў. Цана 2 руб.
- З. Агніцэв. «Дарога ў будучыню» — зборнік вершаў. 101 стар. Тыраж 4.000 экзэмпляраў. Цана 3 руб. 50 кап.

Юр. ВАСІЛЬЕЎ

Аснова далейшых поспехаў

Чацверты і пяты нумары альманаха «Савецкая Отчызна», якія вышлі ў свет у 1948—49 г.г. сведчаць, што рэдакцыя і членамі рускай секцыі пісьменнікаў пэўныя поспехі. Палепшылася якасць матэрыялаў, узрасла іх палітычная вастрыя і мастацкая вартасць.

Звяртае перш за ўсё на сябе ўвагу сувязь надрукаваных у чацвертым і пятым нумарах твораў аб нашай сучаснасці, імкненне працаўкаў і паэтаў адгукнуцца на набыўшы важныя пытанні савецкай рэалізацыі.

Незабыўныя дні Вяльшай Айчынай вайны натуральна прыцягваюць цікавіць рускіх пісьменнікаў. І мы знаходзім у гэтых нумарах альманаха аповесці А. Міронава «Служым Савецкаму Саюзу», Барыса савецкіх ваяцкіх мароў з імяцікімі захопнікамі ў дзікіх прасторах Арктыкі — такая гэта аповесці, «Арктыка таямаца ўтуліла ў ваіну», лішча аўтар, — у ёй гаспадарылі цяпер простыя, моцныя, рашучыя людзі — савецкія воіны».

На далейшым палярным востраве высядаўся дэсант савецкіх мароў-артылерыстаў. Вяльшодна, сурова мясцовасць. Скалы, снігі, ільды. Многія сонтні кіламетраў аддзяляюць атрад адважных воінаў ад Вяльшай зямлі. Пісьменнік раскрывае перад чытачом карціну мужнасці і стойкасці савецкіх патрыётаў, якіх у дзікай абстаноўцы краінай. Поўначы выкапалі свой воіскі абавязак перад Радзімай. Лейтэнант Міхайлаў, старшыня Аляксей Сям, чарофаналец Тарас Феданка — найбольш праўдзінныя вобразы аповесці, якіх намалеваны аўтарам з любоўю і вачыць чытача адвагай, мужнасцю, маральнымі якасцімі савецкіх людзей.

Вельмі актуальнаму тэму выбраў П. Чарны для сваёй аповесці «Пасля вайны» (пяты нумар альманаха). ЦК КП(б)У неаднаразова ўказваў, што гэта будучыня новага сацыялістычнага жыцця ў захадніх абласцях БССР павіна стаць адной з асноўных тэм у нашай літаратуры. Аднак, аповесць, якая ўвогуле заслугуюе стаючай ацэнкі, не вырашыла ўзяткай актуальнай тэмы. Аўтар не ўдаюся намаляваць жывыя, тыповыя вобразы героіў калгаснага руху. Ён не надзяўся сваіх героіў тымі характэрнымі, непаўторнымі індывідуальнымі рысамі, якіх вызначаюць

ГАСТРОЛІ МАСКОЎСКАГА ТЭАТРА ІМЯ ЛЕНІНСКАГА КОМСАМОЛА

Тэатр нашай маладосці

Гастролі тэатра імя Ленінскага комсамола для нас, работнікаў мастацтва, вельмі радасная падзея.

Для мяне тым больш — таму, што я сведка развіцця і росту гэтага тэатра з першых дзён яго існавання.

Нарадзіўшыся з гурткаў рабочай самадзейнасці, тэатр у пошуках свайго творчага аблічча ў мастацтве прайшоў даволі складаны шлях ад поўнапрафесійнага тэатра да вядомага ўсім Савецкаму Саюзу тэатра высокага густу і майстэрства.

З прыходам у тэатр у 1938 годзе першакласных майстроў мхатаўцаў І. Барсенева, С. Бірман, С. Гацшынтавай пачаўся перыяд яго сталасці, адначасна выдатнымі спектаклямі: «Хлапец з нашага горада», «Васа Жалызнова», «Жывы труп», «Пора» і інш.

Усе лепшыя ідэйна-навычаныя спектаклі тэатра прасякнуты пачуццям сучаснасці, верай у невычэрпныя сілы і духоўныя багацці савецкага чалавека.

Вялікай заслугай тэатра трэба адзначыць і тое, што ён падтрымаў першыя п'есы такіх вядомых піянер драматургаў, як К. Сіманаў, Б. Гарбатаў і інш.

Мне вельмі прыемна адзначыць паслядоўны рост актораў маладшага пакалення — В. Саладава, А. Воўсі, А. Пилевіна, В. Усеваладава, Н. Кутасінай, Н. Фадзевай і Н. Паркалала. Яны, разам з артысткай найбольшага даравання і майстэрства, Серафімай Бірман, выдатнымі майстрамі І. Барсеневым, С. Гацшынтавай, складаюць цудоўны ансамбль, які становіць тэатр імя Ленінскага комсамола ў першыя рады тэатраў Савецкага Саюза.

Д. АРЛОУ,
народны артыст БССР.

Хвалючыя спектаклі

Мне, як удзельніку Вялікай Айчыннай вайны, вельмі спадабаўся спектакль «Так і будзе», пастаноўлены Маскоўскім тэатрам імя Ленінскага комсамола. Перш за ўсё, хочацца адзначыць праўдзівасць і актуальнасць самой п'есы. Гэта адзін з лепшых твораў, які так поўна і ярка паказвае жыццё савецкай сімлі. Але, як бы ні была сама па сабе п'еса добрай, яна не ўздзейнічае на пачуццё глядача з такой сілай, як удзельнічала са сцена гэлага тэатра.

Амаль кожны з артыстаў, выступаючых у гэтай п'есе, стварыў цудоўны вобраз свайго героя. Асабліва захавала ірадыстаў І. Барсенева, С. Бірман, В. Сяровай.

Глыбокі ўнутраны перажыванні чалавека — вось што надабаецца мне ў вобразе Фёдара Пратасова («Жывы труп») у выкананні І. Барсенева.

Можна шмат гаварыць аб тым, як добра артысты выконваюць свае ролі. Але адно хочацца сказаць: тэатр імя Ленінскага комсамола — тэатр праўдзівых, рэальных жыцця, тэатр высокай культуры, верны традыцыям лепшага ў свеце рускага тэатра.

Кожная з пастановак тэатра, кожны спектакль, які мне даваўся бачыць у ім, даў мне яркае ўражанне. Паглядзім адну п'есу, хочацца глядзець другую. З кожным спектаклем заўважаш усё новае і новае, што ёсць у гэтым цудоўным арты.

Капітан П. ПРЫХОДЗЬНА.

Заўвагі да прэм'еры

Маскоўскі тэатр імя Ленінскага комсамола вядомы сваёй добрай традыцыяй вышчывання маладых драматургаў. Пачынаючыся аўтары з вялікай ахвотай нясуць свае творы ў гэты тэатр, ведаючы, што там яны сустронуты, можа часам суровую, але таварыскую, прыхільную крытыку. Тэатр уважліва прыглядаецца да кожнага таленавітага пачынання і аддае ўсе сілы, каб давесці яго да сцены.

Тэатр уважліва прыглядаецца да кожнай п'есы, якая ў той ці іншай меры раскрывае вобразы савецкай моладзі.

Нельга сказаць, што тэатр зрабіў уладны выбар, уключыўшы ў свой рэпертуар п'есу «У вокнах гарыць святло» маладзга драматурга Л. Аграновіча.

На першы погляд здаецца, што п'еса «У вокнах гарыць святло» вельмі актуальная. Малады інжынер Наташа Іўлева сканструявала электразварачны аўтамат, які павінен даць вялікую эканомію. Іменем Наташы Іўлевай на заводзе названы рух за эканомію. Здаецца-б, што Наташа павінна была яшчэ глыбей падобіць свой завод і яго калектыву. Але яна рашыла пакінуць завод і паехаць у Ленінград, дзе жыве яе бацька. Ёй не дорага, што ў калектыве «гэтага завода яна пражыла ўсе гады вайны, што гэта быў першы завод, куды яна трапіла пасля сканчэння інстытута, што, нарэшце, гэты завод вырас у Комсомольску, жыць і працаваць у якім малады савецкі чалавек лічыць справай чэсці.

Паважаюшы Наташу Іўлеву такой, па меншай меры лёгкадумнай, драматург выявіў сваё няведанне працоўнага патрыятызму савецкай моладзі. Савецкаму чалавеку найбольш родны той кут, дзе ён з большай карысцю для Радзімы працаваў і рос. Праўда, Наташа застаецца ў Комсомольску, але не таму, што да яе сэрца дайшлі дакоры абураных прыяцеляў па завод. На Далёкі Усход прыехаў служыць Сяргей Бахараў, афіцэр-наводнік, якога Наташа чакала чатыры гады. Але ці можа гэты выпадак апраўдаць Наташу?

З прыездам Бахарава аўтар паспешна пераключае ўсе падзеі на пратантаннае смежкі любовнай мелодрамы з традыцыйным трохкутнікам. Наташу кахае малады інжынер Фастаў, Наташа кахае Бахарава, а Бахараў, бадай да канца п'есы не можа толкам дазнацца — каго-ж усё-такі кахае Наташа: яго ці Фастава. Захапіўшыся рашэннем гэтага любовнага рэбуса, аўтар забываецца ўжо і пра аўтамат, і пра завод. Авазаецца, і тое і другое

спатрэбілася яму для таго, каб надаць тэме сваёй п'есы нейкую ідэйную прыстойнасць, пад якой лямтэй схавалі даволі банальны сюжэт.

Трэба думаць, што тэатр добра бачыў і разумее ідэйную і мастацкую нягласнасць п'есы, і тым не менш ён уключыў яе ў свой рэпертуар, каб давесці да глядача тое каштоўнае зерне, якое ёсць у змыслу самой п'есы. Яно хаваецца ў зусім другародных вобразах не — галоўным тэхнолагам завода Дзямчанку і інжынеру-металургу Вілкаву. Абодва яны палыманыя патрыёты свайго горада і свайго завода. Яны прыехалі яшчэ тады, калі замест горада шумела непраходная тайга, і жыццё іх пачалося тут з раскарчоўкі ляда. Піянер ім тут дораг кожны метр адваяванай зямлі, якая вырас вялікі цудоўны горад маладосці. Яны глыбока абураны і накрываюцца, калі дазналіся, што Наташа рашыла пакінуць і завод, і горад. Звычайны ўчынак Наташы яны перажываюць як асабістую абразу. Глядачу сапраўды хочацца бачыць праз гэтыя вобразы і горад і яго жыццё.

Такі горад, такіх людзей хочацца ўжо бачыць не толькі праз вакно пакоя, хочацца ўвайсці ў гэты горад і бліжэй прыглядзецца да яго людзей. Але ўсе падзеі п'есы і спектакля не папярэаюцца за сцены невялізкага пакоя Іўлевай. Такая штучная абмежаванасць жыцця герояў ніяк не спрыяе стварэнню атмасферы шырокіх творчых парыванняў нашых сучаснікаў.

Пастаноўшчык (В. Усеваладаў), акторы і мастак стварылі толькі ўяўленне аб тым жыцці, што відаць за вакном пакоя. І ўсё-ж трэба сказаць, што спектакль узяўся вышэй п'есы, і ў гэтым ёсць пэўнае апраўданне яго існавання на сцене. Пастаноўшчык і акторы стварылі асобныя вобразы жыццёва праўдзівымі і жывымі.

Гэтая ўдача, на жаль, характэрна толькі для другародных вобразаў (Дзямчанка, Вілкаў, Тая, Зіна). Галоўны вобраз п'есы — Наташа Іўлева ў аснове сваёй астаўся нежыццёвым і надуманым. Арт. В. Сярова надала яму шмат бытавых праўдзівых рысаў, навяла на яго намайстэрску тонкі рэгуш, але не ад яе залежала зрабіць яго жыццёва рэальным і перакананым. З-над яна драматурга вобраз Наташы вышаў двойстым і супярэчлівым. І іменна на ліні гэтага вобраза тэатр і драматург павінны весці сваю далейшую працу і над п'есай і над спектаклем.

Н. ГУБАРЭВІЧ.

Ніна ТАРАС

ДВА ВЕРШЫ

У нашай краіне
Складаецца новая нарка,
Аб ёй можа ветры
Шумелі пагодаю наскай.
Складаецца нарка
Пра чалавека, як сонца,
Што добры бясконца,
І мудры бясконца,
Ён з цвёрдай воляй,
З палётам крылатым,
І сёв усюды ён
Шчасця зярняты,
Пшаніцай і жытам
Палі каласіцца,
Уздываюцца скрозь
Да блакіту палаца,
На цэму зірне —
Загараюцца зоры,
Наперад ідзе —
Расступяюцца горы.
Лядовыя скалы
Ад позірку таюць,
А на балотах
Сады вырастаюць.
А аблык сарвеш ты
Рукамі сваімі —
Таго чалавека
Прыпомніцца імя,
І потым куды
Ні паедзеш, ні пойдзеш,
Нідзе даранэйшага
Імя не знайдзеш.

Хача вайна, як цяжкі сон,
Як успамін, мярэцічыцца,
Мы ў імя шчаслівых дзён
Само будзем Рэчыцу.

Не цяжка бярэвно раўняцца —
Піла ў руках пакарная,
Каб толькі вокнаў шырыня
Была абхвату роўная.

Каб сонечнага больш цяпла
І неба светлай прасні —
Каб паляроўніа ціла
З вясны да позняй восені;

І каб падлога — усё сасна —
Ляжала з дошчак новенькіх,
Каб не ламалася яна
Ад полны ды лавонікі;
Ужо няма і следу ў нас
Зямлянак ды развалінаў,
І добрым словам кожны раз
Мы успамінаем Сталіна.

РЭПЕРТУАР
МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

Рэспубліканскі Дом народнай творчасці на дні ўборачных работ накіраваў усім актывістам рэспублікі спецыяльны рэпертуар, у які ўвайшлі аднаактавыя п'есы: «Перад сустрэчай» А. Макаёнка, «Сагуга варода» Ул. Няфёда, «Шыла ў мяшкі не ўтоіць» Ус. Краўчанкі, вершы П. Броўкі, П. Глебкі, П. Панчанкі, А. Валюгіна і інш., а таксама беларускія народныя песні і танцы.

Аб'яўлен конкурс на лепшае абслугоўванне ўборачных работ. Лепшыя актывісты будучы прэміраваны.

ШЛЯХІ ДА ГЛЕДАЧА

Пасляхова закончыліся летнія гастролі тэатра імя Янкі Купалы, якія з'явіліся адным з важных фактараў у творчым жыцці тэатра. Гастролі значна актывізавалі нашу творчую работу, наблізілі працу тэатра да глядачоў. Гастролі з'явіліся творчай справаздачай нашага калектыва перад глядачамі рэспублікі напярэдадні 30-годдзя тэатра.

Тэатр вызджаў у поўным сваім складзе ў самы аддалены раён Гомельскай і Палескай абласцей. Гастролі ў Гомельскай вобласці прайшлі з выключным поспехам. На спектаклі прывязжалі лепшыя людзі калектываў палёў за 50 і 100 кіламетраў.

Работа тэатра ў Гомелі стала неадраўнай часткай партыйна-масавай работы гарадскога камітэта КП(б)Б. Найбольшым поспехам у гомельскіх глядачоў карыстаўся спектакль «Канстанцін Заслонаў», «Маскоўскі характар», «Асабіяк у завулку» і «Паўлішка».

Тэатр вызджаў са сваімі пастаноўкамі і кампарты ў Рэчыцы, Добрушскі раён, а таксама ў Нава-Беліпу і Касцюкоўку.

У асабліва сардэчнай абстаноўцы праходзілі творчыя сустрэчы калектыва тэатра з рабочымі «Гомельскага», чыгуначнага вузла, фабрыкі «Везувій» і з удзельнікамі самадзейнасці горада, на якіх выступалі рэжысёры і вядучыя акторы тэатра: Г. Глебаў, Б. Платонаў, У. Уладзімірскі, К. Саннікаў, І. Ждановіч, С. Бірман і іншыя. Галоўны рэжысёр тэатра К. Саннікаў аказаў прывітаную дапамогу драматургу чыгуначнікаў у рабоце над п'есай Боранава «Па тым баку». Свае творчыя сустрэчы з калектывам самадзейнасці чыгуначнікаў тэатр замацаваў шэфствам над драматычным гуртком клуба імя Леніна.

У заключэнне гастрольяў была праведзена канфэрэнцыя глядачоў горада, якая падтрымала вынікі работы тэатра ў Гомельскай вобласці.

Усяго за 35 дзён у Гомельскай і Палескай абласцях тэатр паказаў 58 спектакляў, на якіх прысутнічала каля 40 тысяч глядачоў.

Партыйныя і савецкія арганізацыі высока ацанілі работу тэатра ў час гастрольяў.

Гомельскі і Палескі абласныя камітэты партыі вынеслі падзяку ўсім калектыву тэатра.

Гастролі значна садзейнічалі выкананню фінансаванага плана тэатра. За месяц і пал' дзён тэатр выканаў план на 150 процантаў.

Гастролі выявілі нэўныя арганізацыйныя недахопы, якія ёсць у рабоце кіраўніцтва на савецка мастацтва. Тэатральны адрас кіраўніцтва дрэнна лічаўся гастролі тэатраў на рэспубліцы, несур'ёзна ставіцца да гэтай важнай справы ў жыцці тэатра. Чым можна вытлумачыць такое становішча, што ў асобным гарадах рэспублікі, напрыклад у Мазыр, накіроўваюцца па тры тэатры ў адзін месяц, у той час, як у Мінск, у сталіцу нашай рэспублікі, у гэтым годзе не запрошаны ніводзін абласны тэатр, для якога гастролі ў сталіцы могуць аказаць вялікую творчую дапамогу?

Мне здаецца, што ўжо час, каб паставіць пытанне і аб з'яўленні гастрольяў нашых тэатраў у такіх абласных цэнтры, як Гомель, Магілёў, Мазыр, якія не маюць сваіх сталых тэатраў.

Да абшэняга дня не вырашана пытанне і аб гастрольях асобных актораў, майстроў нашай сімлі ў абласныя цэнтры. А між іншым, такіх гастрольяў праводзіцца ў многіх гарадах Савецкага Саюза і даюць добрыя вынікі.

Нельга абыйсці і пытанне аб рэжысёрах-пастаноўшчыках, мастаках. Скарачэнне прамерных штатаў у тэатры даюць свае станоўчыя вынікі. Але ў гэтай вялікай справе ёсць і недахопы, якія неабходна выправіць неадкладна. Совет Міністраў СССР у сваёй пастанове ад 6/II—49 г. звярнуў асабліва ўвагу на якасць вышуканых спектакляў, на павышэнне ідэйнамастацкай вартасці кожнай новай пастаноўкі. На практыцы ў нашых тэатрах гэта патрабаванне не заўсёды выконваецца. Калі ралей, напрыклад, на выпуск спектакля выдаткоўваліся прамерныя сродкі, дык ціпер большасць гастрольяў выдаткоўвае на выпуск спектакляў заада тэатраў сумы, што адбываецца на творчай якасці пастановак. Прыкрываючыся эканоміяй сродкаў, нашы тэатры зусім перасталі запрашаць на асобныя пастаноўкі рэжысёраў і мастакоў з другіх тэатраў. Тэатр імя Янкі Купалы за апошнія гады не запрапусіў ніводнага рэжысёра на пастаноўку спектакляў. Новыя работы рэжысёраў з Масквы і Ленінграда, а таксама абмен рэжысёрамі і пастаноўшчыкамі з другімі братамі рэспублікі значна ўзбагацілі б творчую працу кожнага тэатральнага калектыва.

Тэатр імя Я. Купалы закончыў свой сезон з лепшым, чым у мінулым годзе паказчыкамі. Дасягненні гэтыя баспрэчныя. Але наперадзе вялікая творчая праца. У савецкага тэатра адзін толькі шлях — дамагацца стварэння выдатных спектакляў. Побах з бессмыслотнымі легендарнымі паказчыкамі герояў нашай Радзімы Канстанціна Заслонова, Алега Камарова, Гастрылі час паказаць на сцене герояў творчай працы абшэняга і заўтрашняга дня. Нглядзіцца на тое, што прайшоў ўжо 4 гады пасля вайны, ні адна п'еса на сучасную тэму не заняла вяртала ёй месца ў рэпертуары нашага тэатра. Тэатр пачынаўся ўключыць у свой рэпертуар слабую, недаправаваную п'есу «Вогненная рака» В. Жукэйвіча, але справядліва крытыка гэтай п'есы ў партыйным і савецкім друку папярэдзіла выпуск неаправаванага глядачу спектакля.

Свой 30-ты гастролі тэатр імя Янкі Купалы пачне 3-га верасня. Мінскім глядачам будучы паказаны новыя прэм'еры: «Асабіяк у завулку» бр. Тур, «Святло з Усходу» П. Глебкі, «Чужыя дзень» К. Сіманава, «Кветка Цянь-Шаня» М. Горцава і М. Паслядовіча, «Ворагі» М. Горцава і п'еса для дзяцей «Цудоўны скарб» М. Мажарэўскага. Трэба сказаць, што за апошні час тэатр паслаў працу з беларускімі драматургамі і пісьменнікамі, забыўшыся, што ад гэтай сумеснай дружнай працы залежыць яго далейшы творчы рост. Абярэжыць творчай увагай і дапамогай пісьменнікаў, якія працуюць над п'есамі для тэатра — ганарова і адказна задача мастацкага савета і кіраўніцтва тэатра.

Калектыву тэатра прыкладзе ўсе сілы і здольнасці, каб сустрэць свой слаўны 30-гадовы юбілей новымі творчымі дасягненнямі, яшчэ пачыльнейшым збліжэннем з працоўнымі масамі, з нашымі савецкімі глядачамі.

Ул. СТЭЛЬМАХ,
дырэктар тэатра імя Янкі Купалы.

